

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก

School Administration based on Good Governance Principle of Wat Bangkhuntianok School

พิมพ์ชนก โพธิ์ชา*

Pimchanok Pocha

* โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

รับบทความ 31 มีนาคม 2562 แก้ไขบทความ 5 มิถุนายน 2562 ตอรับบทความ 27 กรกฎาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ใน 6 หลัก ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก พบว่าโดยรวมทั้ง 6 หลัก อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ หลักการมีส่วนร่วม ส่วนหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล, โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก

Abstract

The purpose of this research was to study The School Administration based on The Good Governance of Wat Bangkhuntianok School. in 6 aspects: internal management in schools, The Rule of Law function, Morality function, Accountability function, Participation function, Responsibility function, Cost - effectiveness function. The population included 30 persons, Academic year 2020, Bangkhuntianok School Chomthong District Bangkok. Data were collected using 5-point rating scale questionnaire and were statistically analyzed in percentage, arithmetic mean, and standard deviation.

The findings revealed that The School Administration Based on The Good Governance of Wat Bangkhuntianok School. was at high level. Considering each aspect, the results ranged from the high to the low level were as follows: the highest was learning process, Responsibility function, Participation function, the lowest was The Rule of Law function. follows: the highest was Commanding, Planning, Controlling, Organizing, the lowest was Co-ordinating.

Keywords: Administration Based, Good Governance, Wat Bang Khun Thian Nok School

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้ยุทธศาสตร์ชาติมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและใช้เป็นกรอบในการพัฒนาและจัดทำแผนต่าง ๆ ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 เพื่อความอยู่ที่ดีและความสุขของคนไทย เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและกระจายรายได้ให้กับประชาชน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาศักยภาพของมนุษย์โดยคำนึงถึงความเสมอภาค ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน พัฒนาระบบการบริหารจัดการของภาครัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและการเข้าถึงการให้บริการ ซึ่งมีการกำหนดในยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนโดยยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน” มุ่งเน้นผลประโยชน์ส่วนรวมตลอดจนปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ปฏิบัติงานเทียบเท่ามาตรฐานสากลพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน เปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ซึ่งข้อมูลมีความโปร่งใส จะเห็นได้ว่ารัฐบาลตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว จึงได้มียุทธศาสตร์เสริมสร้างนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรเห็นความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลและปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งมีหลักสำคัญของธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

จากรายงานประเมินตนเอง โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานครซึ่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีเลิศ ทำให้เห็นว่าครูและบุคลากรมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมีความสะดวกในการประสานงานมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา บริหารอัตรากำลัง ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสม มีการส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาครูและบุคลากรตรงตามความต้องการ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน (รายงานประเมินตนเองโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก, 2562) เพื่อที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะขับเคลื่อนสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนให้เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้ กระจายอำนาจบริหารให้กับครูและบุคลากร เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในเสนอประเด็นปัญหาและการแสดงความคิดเห็นและมีความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร

เพื่อตอบสนองต่อผู้รับบริการอย่างเสมอภาค จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล จึงสนใจศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก สำนักงานเขตจอมทองกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพื่อสำหรับนำมาใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศและจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลโดยคำนึงถึงความเหมาะสมต่อบทบาทการบริหารสถานศึกษา พร้อมทั้งพัฒนาตนเองและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ให้ประสบผลสำเร็จสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ในการดำเนินงาน 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก หลักนิติธรรม 10 ข้อ หลักคุณธรรม 10 ข้อ หลักความโปร่งใส 10 ข้อ หลักการมีส่วนร่วม 10 ข้อ หลักความรับผิดชอบ 10 ข้อ หลักความคุ้มค่า 10 ข้อ รวม 60 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดแนวคิดการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก

3. สร้างแบบสอบถาม โดยใช้การรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงาน อยู่ในโรงเรียน 6 หลัก ดังนี้
1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) ระหว่าง 0.67 – 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนบ้านนายเหรียญ สำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ความเชื่อมั่น 0.981

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นไปใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก จำนวน 30 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก จำนวน 30 คน

2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองจำนวน 30 ฉบับ และเก็บคืนกลับมาได้จำนวน 28 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.33

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก 6 หลัก ดังนี้ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 82.14 และเป็นเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17.86 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 53.57 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 46.43 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 6 – 10 ปี และประสบการณ์การทำงาน 16 ปี ขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมาคือประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ส่วนประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 – 16 ปี น้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 17.86

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก นำเสนอในรูปของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.34$) รองลงมา คือ หลักการมีส่วนร่วม ($\mu=4.33$) ส่วนหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.16$)

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ในหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูในโรงเรียน ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\mu=4.43$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนยอมรับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยถือเป็นการปกครองภายใต้ระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ($\mu=4.36$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาดักเตือนหรือลงโทษครูที่ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=3.57$)

2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ในหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูในโรงเรียน ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักความถูกต้อง ดีงาม เป็นไปอย่างมีคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.43$) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้กับครูและนักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน ($\mu=4.39$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติต่อครูในสถานศึกษาด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.07$)

3. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ในหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้มีการจัดทำเอกสารในการทำงานให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.50$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานที่มีความถูกต้องชัดเจน เพื่อการบริหารสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ($\mu=4.32$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาบริหารโรงเรียนด้วยความชัดเจนและโปร่งใสเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=3.89$)

4. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ในหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของครูนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.46$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการสามารถร่วมคิด ตัดสินใจปัญหาสำคัญของโรงเรียน ($\mu=4.43$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.00$)

5. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ในหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและเต็มความสามารถ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.57$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ($\mu=4.50$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษารับฟังและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่นและผู้บริหารสถานศึกษายอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจทั้งผลดีและผลเสีย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.18$)

6. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ในหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา เพื่อใช้ประกอบการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงานและผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนให้ร่วมกันประหยัดพลังงานเพื่อรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.25$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรในโรงเรียน ($\mu=4.18$) ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้นำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่หรือดัดแปลงให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=3.93$)

จากผลการวิจัยเรื่องการการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก พบว่า โดยรวมทั้ง 6 หลักอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ หลักการมีส่วนร่วม ส่วนหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญของการรับผิดชอบต่อหน้าที่ มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและเต็มความสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยศึกษาปัญหาและสภาพปัจจุบันของโรงเรียนและชุมชนโดยรอบ มีการสำรวจความต้องการของครูและบุคลากร เพื่อนำมาใช้วางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ครูอย่างชัดเจนตามความถนัดของครูและบุคลากร เพื่อให้งานมีคุณภาพและทำให้ครูมีความสุขในการทำงาน มีการตรวจสอบ ติดตามการปฏิบัติงานของครูอย่างมีระบบแล้วนำผลที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงและพัฒนาของฝ่ายบริหารอย่างต่อเนื่อง มีร่องรอยการทำงาน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความกระตือรือร้นในการทำงานและการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้ครูมีภาวะความเป็นผู้นำตามความถนัดของตนเอง รวมไปถึงเปิดรับฟังความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจทั้งผลดี เสียผลและตอบสนองความคาดหวังของทุกคนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) กล่าวว่า ความรับผิดชอบนั้นคือการตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาของส่วนรวมของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความ

กล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส นาคปฐม (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร กลุ่มประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม จำนวน 63 คน ผลการวิจัย พบว่า การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ส่วนผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้วิจัยอภิปรายผลในแต่ละด้านดังนี้

1. หลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดและชี้แจง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนอย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของทุกคนในโรงเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนยอมรับ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนโดยถือเป็นการปกครองภายใต้ระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ปรับปรุงข้อบังคับของโรงเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและสังคม คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของครู ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโรงเรียน ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อหวังผลประโยชน์ ทำให้ครูนั้นได้รับความเป็นธรรม ลดความเลื่อมล้ำในการทำงาน ซึ่งหลักนิติธรรมนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญพื้นฐาน ที่นำมาซึ่งความสงบสุขของครูและบุคลากรทางการศึกษา ย่อมส่งผลให้นักเรียนได้รับความเป็นธรรมและปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน ทำให้เกิดความมีระเบียบวินัยและมีความสุขในการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ ดารินทร์ สงมะเรียง (2559) กล่าวว่า หลักนิติธรรมเป็นการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานและมีการพัฒนาให้มีความทันสมัยและเป็นธรรมอยู่เสมอ เป็นหลักที่ถือว่าเป็นกฎกติกาในโรงเรียนเพื่อใช้ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีการบริหารงานในด้านการเงินและทรัพยากรเป็นไปตามระเบียบของทางราชการคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของครูด้วยระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมด้วยการกำหนดระเบียบข้อปฏิบัติและขั้นตอนที่เกี่ยวกับผลกระทบของครูถือปฏิบัติโดยการเสมอภาคกันแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเพื่อให้การสนับสนุนและการพัฒนาครูอย่างทั่วถึงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพรรณ พึ่งดวง (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครจำนวน 86 แห่ง พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. หลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักความถูกต้อง ดีงาม เป็นไปอย่างมีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม บริหารงานในโรงเรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร มีวุฒิภาวะและมีความอดทน อดกลั้น ให้กำลังใจและสนับสนุนครูที่ปฏิบัติงานอย่างขยัน อดทน ซื่อสัตย์ เสียสละ รวมไปถึงการให้ความสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น โครงการโตไปไม่โกง โครงการความดีที่หนูทำได้ เพื่อปลูกฝังนักเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม แสดงออกในทางที่ดี ซึ่งยึดมั่นไว้แนวทางในการประพฤติ ปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัย พร้อมทั้ง

สนับสนุนให้ครูในโรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนและชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2555) กล่าวว่าหลักคุณธรรม ในการปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรมและตรงตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรม สำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการ เมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบราชการไทย 8 ประการ ได้แก่ ซื่อสัตย์และกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ทำงานเชิงรุก คิดเชิงบวกและมีจิตบริการ มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง มุ่งเน้นประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้ยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย มุ่งผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ (2559) ได้ทำวิจัย เรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. หลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก บริหารงานโดยยึดถือตามระเบียบเป็นเกณฑ์ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาขึ้นเงินเดือนของครูตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ด้วยความโปร่งใส มีการตรวจสอบจากภายในและจากหน่วยงานภายนอก มีกระบวนการตรวจสอบที่มีระบบชัดเจน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีการประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินงานที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ปรับปรุงระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ สนับสนุนให้ครูเข้ามามีบทบาทในฝ่ายบริหารต่างภายในโรงเรียน รวมไปถึงจัดทำเอกสารหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน เช่น ทะเบียนคุมพัสดุ บัญชีการเงินทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความไว้วางใจกันในการทำงานและเกิดความคล่องตัวในการทำงาน ทำให้บรรลุเป้าหมายได้ตรงตามแผนงานที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับแนวคิดของ นิรันดร์ สุธีนิรันดร์ (2563) กล่าวว่า หลักความโปร่งใสเป็นขั้นตอนการทำงานที่ต้องปฏิบัติตามกฎ กติกาต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่ปิดบังอำพรางและสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์การทุกวงการให้มีความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาและมีประโยชน์ด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการตรวจสอบความชัดเจนจึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารินทร์ สงมะเรียง (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2557 จำนวน 210 คน ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ

ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

4. หลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอกตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของครู ผู้ปกครองและชุมชน เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร เชื่อมโยงวิถีชีวิตตามจริง จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ โดยเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนสามารถร่วมคิด แก้ปัญหา วางแผน และกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของโรงเรียน ตามความเหมาะสม สนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานในฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ พัชรา เดชโฮม (2560) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วมคือการบริหารสถานศึกษาที่มีกระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้เรียนรู้ทำความเข้าใจร่วมแสดงทัศนะร่วม เสนอปัญหาที่เป็นประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องร่วมคิดแนวทางร่วมการแก้ไขปัญหาพร้อมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรา อิมโนบุญ (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 296 คน ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก

5. หลักการรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตามแผนงานที่ได้วางไว้ กำหนดหน้าที่ รับผิดชอบตามความสามารถ ความถนัดของครูและบุคลากร โดยแต่งตั้งคณะกรรมการเป็นสายลักษณะอักษรที่ชัดเจน มีการตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานของครูอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงผลที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาวรวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำงานและแก้ปัญหา รับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจทั้งผลดีและผลเสีย ปฏิบัติงานด้วยความเต็มและเต็มความสามารถและสามารถรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีในหลักความรับผิดชอบว่าจะต้องมีความตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นสำนึกและรับผิดชอบต่อตัดสินใจที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนใส่ใจและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและมีความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนเองตามบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุ ยงดี (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชบุรีบารุง มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราชบุรีบารุง กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง รวมจำนวนทั้งสิ้น 39 คน ผลการวิจัย พบว่า ธรรมชาติของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

6. **หลักความคุ้มค่า** โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอกบริหารจัดการทรัพยากรในโรงเรียนโดยมีการศึกษา สืบหา ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน ในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่า กำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการควบคุม กำกับติดตามทรัพยากร พร้อมทั้งสนับสนุนให้ครูตระหนักถึงการนำทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน สนับสนุนโครงการที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้ใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ผนึกกำลังกันประหยัดพลังงานและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิดของ ปาริชาติ เทพอารักษ์ (2550) กล่าวว่า หลักความคุ้มค่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนรัฐจะต้องบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม รวมทั้งคำนึงถึงความประหยัดคุ้มค่าทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพโดยยึดถือประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรมน ชันดี (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราดจำนวน 375 คน ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราดโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. **หลักนิติธรรม** ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการตักเตือนหรือลงโทษครูที่ไม่ปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเป็นระบบ ระเบียบภายในโรงเรียน ก่อให้เกิดความสงบสุขภายในโรงเรียนและเพื่อให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน

2. **หลักคุณธรรม** ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีปฏิบัติต่อครูในสถานศึกษาด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรมให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีความเชื่อมั่นในการบริหารงานของผู้บริหาร จะส่งผลให้ครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถ

3. **หลักความโปร่งใส** ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีบริหารโรงเรียนด้วยความชัดเจนและโปร่งใสเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เปิดเผยระบบงานและขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน เข้าถึงง่าย การมีหลักเกณฑ์ประเมินที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจกันภายในโรงเรียน

4. **หลักการมีส่วนร่วม** ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมไปถึงพัฒนาโรงเรียนและชุมชนไปพร้อมกัน

5. **หลักความรับผิดชอบ** ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะรับฟังและเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น และยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจทั้งผลดีและเสียผล สร้างความเข้าใจและชี้แจงเหตุผลเบื้องหลังการตัดสินใจกับครูและบุคลากร

6. **หลักความคุ้มค่า** ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะสนับสนุนให้นำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่หรือดัดแปลงให้เกิดประโยชน์สูงสุด สนับสนุนโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน นอกจากจะเกิดความคุ้มค่าแล้วยังสามารถลดปัญหาขยะภายในโรงเรียนและประชาสัมพันธ์เพื่อพัฒนาชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

2. ควรจะศึกษาแนวทางการการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนวัดบางขุนเทียนนอก ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

บรรณานุกรม

กมลพรรณ พึ่งดวง. (2560). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จันทร์ อิมโนบุญ. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

จุฑามาส นาคปฐม. (2559). การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

ดารินทร์ สงมะเรียง. (2559). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ. (2559). การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

นิรันดร์ สุธีนิรันดร์. (2563). การบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

- นรมน ชันตี. (2561). การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปาริชาติ เทพอารักษ์. (2550). สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลรากฐานสังคมอยู่เย็นเป็นสุข. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 44(1). 48-55.
- พัชรา เดชโฮม. (2560). การบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- พิชญ์ ยงดี. (2559). ธรรมาภิบาลของโรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating). กรุงเทพฯ : พรีเมียร์โพร.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. Cronbach L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (3rd ed.). New York: Harper & Collins.